

P 11741 3EK

A BUDAPESTI KIR. MAGYAR
PÁZMÁNY PÉTER-TUDOMÁNYEGYETEM
TANÁCSÁNAK

1940. OKTÓBER 9-I BEIKTATÓ ÉS A TANÉVET MEGNYITÓ
ÜNNEPÉLYES NYILVÁNOS ÜLÉSÉN MONDOTT

BESZÉDEK

I.

DR. DOMANOVSKY SÁNDOR
1939/1940. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS
BESZÁMOLO BESZÉDE

II.

DR. SCHÜTZ ANTAL 1940/1941. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS
SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE

III.

DR. AISTLEITNER JÓZSEF
1940/1941. TANÉVI HITTUDOMÁNYKARI DÉKÁN
TANÉVMEGNYITÓ BESZÉDE

BUDAPEST
KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
1940

44/14

A BUDAPESTI KIR. MAGYAR
PÁZMÁNY PÉTER-TUDOMÁNYEGYETEM
TANÁCSÁNAK

1940. OKTÓBER 9-I BEIKTATÓ ÉS A TANÉVET MEGNYITÓ
ÜNNEPÉLYES NYILVÁNOS ÜLÉSÉN MONDOTT

BESZÉDEK

I.

DR. DOMANOVSKY SÁNDOR
1939/1940. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS
BESZÁMOLO BESZÉDE

II.

DR. SCHÜTZ ANTAL 1940/1941. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS
SZÉKFOGLALÓ BESZÉDE

III.

DR. AISTLEITNER JÓZSEF
1940/1941. TANÉVI HITTUDOMÁNYKARI DÉKÁN
TANÉVMEGNYITÓ BESZÉDE

BUDAPEST
KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
1940

DR. DOMANOVSKY SÁNDOR
1939—40. TANÉVI RECTOR MAGNIFICUS
BESZÁMOLÓ BESZÉDE:

Egyetemünk 306. évének ünnepi közgyűlését megnyitva, mély tisztelettel köszöntöm a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Ónagyméltósága képviselőjében megjelent *Szily Kálmán* államtitkár úr Ónagyméltóságát, a társegyetemek, tudományos intézmények és társulatok, a magas bíróságok, Pest vármegye és a székesfőváros megjelent képviselőit és melegen üdvözlöm kedves tanártársaimat, a gondjainkra bízott ifjúságot és minden kedves vendégünket.

TEKINTETES EGYETEMI TANÁCS !

MÉLYEN TISZTELT ÜNNEPI KÖZGYŰLÉS !

A mult évi tanács hivataloskodásának ideje letelt s ma, minekelőtte tisztünknek jelvényeit nyomunkba lépő utódainknak átadnók, a szokás szerint vissza kell tekintenünk hivataloskodásunk eseményeire.

Egy évvel ezelőtt sötét auspiciumok közt foglaltuk el ezt a díszes helyet. Ágyúdörgés, egy új európai háború kitörése vészterhes sötét fellegekbe borították a jövőt. Nem tudtuk, mit hoz a holnap s hogy a fölborult rendben milyen eshetőségek merre és hogyan fogják sodorni hazánkat s vele együtt egyetemünk és ifjúságunk milyen megpróbáltatásoknak és hányattatásnak lesznek kitéve. Reméltünk és bízunk nemzeti ügyünk igazságában, de a remény és bizalom mellett nem tudtuk elfojtani aggodalmainkat és gondjainkat sem, amelyek időnként elég komolyan léptek előtérbe. Nem felejtettük el, hogy egy olyan nemzethez tartozunk, amelyet Európa keletén

arra a helyre állított az isteni gondviselés, ahol az európai szellemre idegen erők nyomása évszázadokon át a legkeményebb volt; hogy ennek védelmében sok generáció színét, virágát áldozta nemcsak a haza és határaink, hanem ezzel együtt az európai világrend, szellem és civilizáció védelmében is; hogy ebben a viszonylatban a nyugati országok békés gondtalanságban fokozták népsűrűségüket, nemzeti vagyonukat és szellemi tőkéiket, míg mi fogytunk, szegényedtünk és örülhettünk, ha honvédelmi föladataink elvégzésére volt elég erőnk. Nem felejtthetjük el, hogy a nyugat túlságos kényelemmel, úgyszólván páholyból nézte vérzésünket s utóbb megtépzottságunkból csak azt a következtetést tudta levonni, hogy hibáink miatt nem tudjuk helyünket megállni. E lesújtó tudatban természetes volt, hogy hol azon aggodalmaskodtunk, vajjon mennyiben tudjuk történeti hivatásunkat a megcsontottság kedvezőtlen helyzetében teljesíteni, hol azon, hogy népünk ne újabb vérveszteséggel és elgyengüléssel kerüljön ki a küzdelemből.

Az isteni gondviselés azonban megadta nekünk azt az örömet, hogy országunk visszakerült keleti részeinek visszatétele még hivataloskodásunk napjaiban megtörtént, hogy e felletti örömünknek még augusztus 31-iki tanácsülésünkben kifejezést adhattunk. Országunk ez újabb gyarapodása alkalmából a Kormányzó Úr Öfömlétségének s a nagy eredmény elérésében részes államférfiaknak kifejeztük egyetemünk hódolatát és szerencsekívánatait.

A napi események színtelen aprólékosságából a remény és gond közti hányódás emelkedett ki mint az 1939/40-ik tanév jellemzője. Az utolsó napok jól előkészített szerencsés fordulata szakította csak föl a felhőket, amelyek az évet borúba burkolták és ma a visszatekintő szempontjából a nyugodt, csendes évek színébe varázsolta.

Istennek hála, hogy aggodalmaink, gondjaink, töprengéseink csak lelkileg viseltek meg. Bízunk benne, hogy meglesz nemzetünkben az erő, a kitartás és az áldozatkészség, hogy a visszakerült területeket komolyan megszervezzük és az egész országot szilárd, felbonthatatlan egységben boldoggá tegyük. Ifjúságunkat ebben a szellemben neveltük és nincs

kétségünk benne, hogy ebben a munkában helyét derekasan meg is fogja állani.

A nagy esemény mellett, amely hazánknak végre verőfényt is adott, az elmúlt 1939/40. tanév politikai feszültségében az egyetemi élet jelenségei a megszokott mederben csendesen perэгtek le. Zavaró tényezőkül csak a katasztrofálisan kemény és hosszú tél rendellenességei jelentkeztek, amelyek miatt a második félév előadásainak megkezdése is akadályokba ütközött s azt a fűtési nehézségek miatt ismételten el kellett halasztani.

Áttérve a mindennapi élet eseményeire, először a körünk-ből eltávozottakról kell megemlékezni.

Szokatlanul sok áldozatot követelt tanári karunktól az elmúlt évben a halál, több olyan tetterős, javakorabeli társunkat ragadva el, akiktől még sokat vártunk. Elhúnytak: dr. Györffy István (1939. okt. 3.), dr. Tangl Károly (1940. jan. 10.), dr. Hekler Antal (1940. márc. 3.), dr. Császár Elemér (1940. júl. 3.) nyilvános rendes tanárok;

dr. Schaffer Károly (1939. okt. 15.), dr. Kenyeres Balázs (1940. febr. 10.), dr. Vári Rezső (1940. máj. 17.), dr. Margalits Ede (1940. jún. 23.), dr. Preisz Hugó (1940. júl. 5.) nyugalmazott nyilvános rendes tanárok;

dr. Hüttl Hümér (1940. jan. 19.) és dr. Márffy-Mantuano Rezső (1940. febr. 10.) címzetes rendkívüli tanárok;

dr. Sigmond Elek műegyetemi nyilv. rendes tanár (1939. szept. 30.), dr. Terkán Lajos (1940. márc. 26.), dr. Anderkó Aurél (1940. jún. 6.), dr. Grosschmid Lajos műegyet. ny. r. tanár (1940. jún. 13.), dr. Weszelszky Gyula (1940. jún. 20.) magántanárok.

Egyetemünk tiszteletbeli doktorai közül pedig dr. Harvey Cushing, a cambridgei Harvard-egyetem tanára (1939. okt. 5.) és dr. báró Eiselsberg Antal, a bécsi egyetem nyug. tanára (1939. okt. 25.) hunytak el.

Valamennyiük emlékét kegyelettel őrizzük.

A tanév végével, a törvényszabta korhatárt elérve, nyugdíjaztattak: dr. Cholnoky Jenő az egyetemes földrajz ny. r. tanára és dr. Tuzson János a növényrendszertan és növény-

földrajz ny. r. tanára. Mindketten egyetemünk régi munkásai, akik tudományszakuk fejlődésére rányomták munkásságuk bélyegét s akik fiatalos erejükkel kétségtelenül a tanszéktől való visszavonulásuk után is lankadatlanul tovább fogják művelni tudományukat.

Örömmel jelenthetem azonkívül, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr dr. Illyés Gézát az urológia nyilvános rendes tanárát, a minisztertanácstól nyert felhatalmazás alapján, az 1940/41. tanév tartamára s tényleges szolgálat kötelékében, a 70 éves korhatár elérése utánra is, meghagyta.

Veszteségeink pótlásáról még nem történt gondoskodás. A tudomány gyarapodásáról azonban új tanulmányok és intézetek tesznek tanúságot. Mindenekelőtt egy új tudományszak bevonulását Egyetemünkre kell megemlítenem. A Kormányzó Úr Öfóméltósága dr. Ligeti Lajos egyetemi ny. rendkívüli tanári címmel felruházott egyetemi magántanárt Egyetemünk bölcsészettudományi karának „Keleti népek története“ című tanszékére egyetemi nyilvános rendkívüli tanárrá méltóztatott kinevezni.

Gazdagodást jelent azonban egy második földrajzi tanszék szervezése is kifejezetten az emberföldrajz tanítására, továbbá ugyancsak a bölcsészettudományi karon egy olasz művelődéstörténeti intézet létesítése.

Az orvostudományi karon hasonló haladás a Gyógyszerészeti Intézetnek tanszékké átszervezése, amihez hozzá kell tennünk, hogy a Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszertár részére a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr a Pasteur-Intézet és Kórház épületében (IX., Hőgyes Endre-utca 7—9.) új helyiségeket bocsátott rendelkezésre.

E vívmányok mellett nem haladhatunk el a nélkül, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak, aki Egyetemünk gyarapodását mindig szívén viseli, köszönetet ne mondjunk.

A szellemi értékgyarapodás mellett, amelyet az új tanszékek és tudományos intézetek az Egyetemre jelentenek, nem kevésbbé jelentősek azok az intézkedések sem, amelyek a régebbi intézmények fejlesztése terén történtek. A hittudományi és a jog- és államtudományi karnak az előző tanévben elkészült helyiségei, különösen az említett két kar szeminá-

riumi új, korszerű berendezést kaptak. Az orvostudományi kar több elméleti és gyakorlati intézete, így a II. sz. sebészeti és az elmeorvószati klinika, valamint a közegészségtani intézet általános tatarozáson mentek át, az I. sz. sebészeti és a bőrgyógyászati klinikán, valamint a gyógyszer-tani, az élettani és a törvényszéki orvostani intézetben, összesen közel negyedmiliós összköltséggel jelentékeny átépítések és átalakítások történtek. A bölcsészettudományi karnak kémiai intézetein végeztetett általános tatarozás. Az Egyetemi Könyvtár raktárhelyiségeinek átépítésére és fémállványokkal történő felszerelésére pedig folytatólagosan 100.000 pengő fordított.

Ha rendes tanári testületünk újabb erővel egyelőre nem is gyarapodott lényegesebben, annál több magántanárunk nyerte el érdemeinek elismeréséül az egyetemi rendkívüli tanári címet. Ezek: dr. Czirer László, dr. Ekkert László, dr. Ertl János, dr. Fabinyi Tihamér, dr. Fritz Gusztáv, dr. Hillebrand Jenő, dr. Judik József, dr. Klimkó Dezső, dr. Krepuska István, dr. Mártonffy Károly, dr. Meszlényi Antal, dr. Minder Gyula, dr. Schay Géza, dr. Szász Lajos, dr. Szászy István, dr. Száva-Kovács József, dr. Tomcsányi Vilmos Pál, dr. Varga István és dr. Veress Pál.

Még jelentékenyebb mértékben gyarapodott magántanáraink száma. Magántanári képesítést nyertek:

a jog- és államtudományi karon: dr. Degré Alajos, dr. Sárffy Andor és dr. Szokolay Leó;

az orvostudományi karon: dr. Babics Antal, dr. Hana-siewicz Hajnádý Oszkár, dr. Hattyasy Dezső, dr. Hofhauser János, dr. Kaló Andor, dr. Korbuly György, dr. Kulcsár Ferenc, dr. Landgraf Ervin, dr. Margitay-Becht Endre, dr. Matolcsy Tamás, dr. Molnár István, dr. vitéz nemes Novák Ernő, dr. Sereghy Emil, dr. vitéz Solth Károly, dr. vitéz Sövényházi Ágost, dr. Szarka Sándor és dr. Szenthe Lajos;

a bölcsészettudományi karon: dr. Budó Ágoston, dr. Buzágh Aladár, dr. Hegedüs Margit, dr. Horusitzky Ferenc, dr. Karsai Ferenc Géza, dr. Szabó István és dr. Tóth László.

Ez jelentékeny ifjú erőknél az Egyetem szolgálatába állítását jelenti és minden reményünk meglehet arra, hogy

munkásságunk nemcsak a tudományos színvonal fönntartását, hanem a tudomány előbbrevitelét is szolgálni fogja Egyetemünk és hazánk javára.

Egyetemünk díszét szolgálják azok a kitüntetések is, amelyek az Egyetem tanárainak és más alkalmazottainak osztályrészül jutottak.

A Kormányzó Úr Ófőméltósága megengedni méltóztatott, hogy dr. Bakay Lajos és dr. Verebélly Tibor egyetemi ny. r. tanároknak, „a közegészségügy és a kultúra szolgálatában kifejtett kimagasló munkásságukért“, teljes elismerése tudtul adassék; dr. Cholnoky Jenő nyilv. r. tanárnak, mint a Magyar Turista Egyesület elnökének, „értékes tudományos és közéleti tevékenysége elismeréseül“, dr. Vámosy Zoltán nyug. ny. r. tanárnak pedig „az orvostképzés, a tudományos irodalom művelése, valamint a közegészségügy terén kifejtett érdemes munkássága elismeréseül“ a Magyar Érdemrend középkeresztjét, végül dr. Domanovszky Sándor lelépő rektornak „az egyetemi oktatás és a tudományos irodalom művelése terén kifejtett értékes munkássága elismeréseül“ a Magyar Érdemrend középkeresztjéhez a csillagot méltóztatott adományozni.

Hasonlókép Ófőméltósága megengedni méltóztatott, hogy dr. Kenéz Béla m. kir. titkos tanácsos, ny. miniszter, egyetemi ny. r. tanár a finn Fehér Rózsa rend nagykeresztjét; dr. Angyal Pál egyetemi ny. r. tanár pedig a bolgár Szent Sándor rend nagy tiszti keresztjét és a finn Fehér Rózsa rend I. osztályú parancsnoki keresztjét elfogadja és viselje.

Megengedni méltóztatott azonkívül Ófőméltósága, hogy Vaszy Viktor zeneművészeti főiskolai tanárnak, az Egyetemi Énekkar karigazgatójának, „az Egyetemi Énekkar élén kifejtett értékes működésével szerzett érdemeiért“ elismerése tudtul adassék.

Ezek kapcsán még meg kell emlékeznem a szegedi és debreceni társegyetemek két díszdoktoravatásáról, amelyek testületünk két nagyérdemű régi tagját tüntették ki. Dr. Angyal Pál ny. r. tanárt 1940. évi május hó 16-ikán a szegedi m. kir. Ferenc József Tudományegyetem tüntette ki a jogtudományok „honoris causa“ doktori oklevelével, dr. Verebélly Tibor

prorectort pedig 1940. évi május hó 30-án a debreceni m. kir. Tisza István Tudományegyetem az orvostudomány „honoris causa“ doktorává avatta.

Egyetemünk Tanácsa viszont dr. Hanauer Árpád István váci megyéspüspököt, a hittudomány művelése, az ifjúság és papnevelés, valamint a magyar katolikus hitélet fejlesztése terén szerzett kiváló érdemei elismeréseül választotta meg a hittudományok tiszteletbeli doktorává. A díszdoktori oklevelet Őexcellenciájának a Tanács képviselőjében dr. Trikál József ny. r. tanár, rector-helyettes, valamint dr. Marcell Mihály hittudománykari dékán és a hittudományi kar tagjaiból álló küldöttség adta át ünnepélyesen, 1940. évi június hó 12-én Vácott, a püspöki palotában.

Doktorrá avatásuk félszázados évfordulója alkalmából Egyetemünk Tanácsa aranydiplomát állított ki dr. Dalnoki Viktor orvos, dr. Dévai Zsigmond orvos, dr. Edelmann Menyhért orvos, dr. Kerekes István orvos, dr. Magyar Károly nyug. városi tiszti főorvos, dr. Nékám Lajos nyug. egyet. ny. r. tanár és dr. Zakariás János kir. közjegyző uraknak.

Külföldi kapcsolataink ápolására a mostoha viszonyok kedvezőtlen hatással voltak. Az utazás megnehezedése különösen a tanárcserére, külföldi tanároknak Egyetemünkön és Egyetemünk tanárainak külföldön való előadásait nehezítette meg, úgy, hogy a vendégelőadások nagyrészt csak a velünk közvetlenül szomszédos baráti országokra szorítkoztak s a velük kötött kulturális egyezmények kereteiben folytak le.

Jog- és államtudományi karunkon dr. Andreas Predöhl közgazdász, a kielii egyetem tanára, bölcsészettudományi karunkon dr. Willy Hoppe, a berlini egyetem rektora és dr. Wilhelm Weber berlini egyetemi tanár, történészek, továbbá dr. Bruno Bauch filozófus, jénai és dr. Farkas Gyula, a berlini egyetem magyar tanszékének tanára, továbbá Georges de Rham matematikus, lausannei egyetemi tanárok tartottak előadásokat.

A legtöbb külföldi vendég orvostudományi karunkon fordult meg, de előadásait a kulturális egyezmények keretein kívül nagyrészt az Orvosi Továbbképzés Központi Bizottságának meghívására tartották. Kiemeljük közülük Eugenio Morelli

római, Pietro Rondoni milanói, Friedrich Pietrusky bonni, Bernhard de Rudder frankfurti, Hans Rugge heidelbergi, G. Axhausen berlini, Max Borst müncheni, Walter v. Brunn lipcsei és Werner Böhme rostocki egyetemi tanárokat.

Egyetemünk tanárai közül viszont ez évben csak az orvostudományi kar három tanára: dr. Orsós Ferenc és dr. Balogh Ernő ny. r. tanárok és dr. Johan Béla c. rk. tanár tartottak külföldön előadást, mindhárman Berlinben.

A külföldi egyetemi ünnepségekről is Egyetemünk kénytelen volt elmaradni. Így csak üdvözlő iratot intézett az izlandi egyetemhez, új otthonának felavatása alkalmából, és a philadelphiai Pennsylvania Egyetemhez fennállásának 200 éves évfordulója alkalmából.

Csupán a pozsonyi szlovák egyetem első rektorának 1940. évi január hó 14-én történt ünnepélyes beiktatására küldött Egyetemünk képviselőt dr. Huszti József ny. r. tanár személyében.

Budapesten és a belföldön azonban fenntartottuk a régi szokást és Egyetemünk Tanácsa és rektora Budapesten és a vidéken számos ünnepélyen vett részt vagy képviseltette magát.

A Kormányzó Úr Ófőméltósága országglásának 20-ik évfordulóját külön ünnepséggel szerettük volna megünnepelni, minthogy azonban ez ünneplések egységes országos ünnep keretében vonattak össze, szerencsekívánatainkat és hódolatunkat táviratban jutattuk el Ófőméltóságához.

Az előadásokat a törvénytiszta időben kezdtük meg és azokat, a törvényes szünetnapoktól, valamint a kényszerű szénszünetről eltekintve, május hó végéig zavartalanul folytattuk.

Tanévet megnyitó ünnepélyünket 1939. évi szeptember hó 20-án, Egyetemünk újjáalakításának ünnepélyét 1940. évi május hó 15-én, tanévzáró ünnepélyünket pedig 1940. évi június hó 9-én tartottuk meg.

A hallgatók száma az I. félévben 4377, a II. félévben 4129 volt és pedig a hittudományi karon 108, a jog- és államtudományi karon 1899, az orvostudományi karon 819, a

bölcsészettudományi karon 1191, I. éves gyógyszerész 49, II. éves gyógyszerész 63.

Ez az összlétszámban 379%-os csökkenést, a bölcsészettudományi karon 1005, a jog- és államtudományi karon 1553% visszaesést jelent a két év előtti, 1937/38. tanévi állapottal szemben, amihez hangsúlyoznunk kell, hogy közben történt a Felvidék visszacsatolása.

Vallásuk szerint Egyetemünk hallgatói a következőképpen oszlottak meg: római katolikus 2873, görög katolikus 96, görög keleti 29, református 630, ág. ev. 319, unitárius 15, izraelita 160, baptista 4, egyéb 3.

A hallgatóknak állampolgárság szerint való megoszlása a következő volt: magyar 4056, német 23, román 2, bolgár 17, angol 5, orosz 5, eszt 2, cseh 6, török 1, jugoszláv 11, görög 1.

A nőhallgatók száma (nem számítva az államszámviteltanra beiratkozottakat) 654 volt és pedig az orvosi karon 139, a bölcsészettudományi karon 473, I. éves gyógyszerész 17, II. éves gyógyszerész 25.

Doktoravatás volt 610 és pedig hittudományi 10, kánonjogi 4, jogtudományi 208, államtudományi 134, orvostudományi 160, bölcsészettudományi 92, gyógyszerészdoktori 2. Ez a szám a két év előttivel szemben (809) egy híján 200 főnyi, százalékban kifejezve majdnem 25%-os (246%) visszaesést jelent. A visszaesés arányszáma a bölcsészettudományi szigorlatoknál a legjelentékenyebb, 3522%, kiáltó tanuságául, hogy a bölcsészeti tanulmányokkal elérhető pályákon a megélhetés felette mostoha viszonyai és a kínos indulás milyen elijesztőleg hat. Ennél csak a gyógyszerész-mesteri okleveleknél nagyobb a hanyatlás. Ilyen kiadatott 43, a kétévelőtti 73-mal szemben, ami 4110%-os visszaesést jelent.

Tandíjelengedésben részesült az I. félévben 1424, a II. félévben 1220 hallgató. Az elengedett tandíj összege az I. félévben 75.983 P-t, a II. félévben 68.891 P-t, összesen 144.874 P-t tett ki.

A dr. Szandtner Pál professzor áldásos vezetése alatt álló Diákjóléti és Diákvédő Iroda, a tanév folyamán élelmezési, ruházati, tan- és vizsgasegélyekben, valamint kamatmentes

kölcsönökben 41.468 P 13 fillért osztott ki 1063 hallgatónak és szigorlónak. Az iroda 3200 ügyiratot vett iktatóra és intézett el.

Az Egyetemi Tanács diáksegélyezési célokra és az ifjúsági egyesületek segélyezésére 9580 pengőt fordított.

A dr. Baranyay Jusztin ny. r. tanár odaadó és önzetlen elnöklete alatt működő Mensa Academicán az I. félévben 354, a II. félévben 383 hallgató részesült ebéd, féleléd és vacsora kedvezményben, összesen 29.409 pengő értékben.

Az Általános Egyetemi Segítő Egyesületnek dr. Tamás Lajos ny. rk. tanár igazgatása alatt álló Pázmány-Diákotthona 160 hallgatót részesített lakássegélyben, összesen 25.600 pengő értékben, az egyesület balatonszemesi diáküdülőjében pedig dr. Angyal Pál ny. r. tanár önzetlen buzgalmából a nyár folyamán 165 egyetemi hallgató kedvezményesen, közülök 91 hallgató egészen ingyen nyaralt, mintegy 8209 P 75 fillér értékben.

Az Egyetemek Kórház-Egyletének dr. Boros József ny. r. tanár irányítása alatt álló rendelői mintegy 14.536 P értékű gyógykezelést nyújtottak az Egyetem ifjúságának.

Összegezve mindazt az anyagi támogatást, melyet az egyetem ifjúsága az Alma Matertől és annak intézményeitől különféle formákban élvezett, megállapítható, hogy Egyetemünk az elmúlt tanévben ifjúságunkat a negyedmillió pengő értéket jóval meghaladó összeggel (273.676 P 75 fillér) segélyezte.

Ezekén kívül hálával kell megemlékeznem arról, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr, a Horthy Mikós ösztöndíjalapból 19.692 P-t adományozott az 1938/39. tanévre pótlólag és az 1939/40. tanév I. felére a szegénysorsú hallgatók ruha- és könyvsegélyezésére, az egyetemek orvostudományi karain a díjtalan gyakornokok és fizetéstelen tanársegédek segítségére pedig 100 drb egyenkint havi 140 pengős segélydíjat szervezett és e számból 44-et Egyetemünk orvostudományi karának segédtanerői számára biztosított.

Hálásan emlékezem meg G. de Rham lausanne-i egyetemi tanár úr adományáról is, aki 1940. évi május havi budapesti

tartózkodása alkalmával 100 pengőt és 50 svájci frankot jutattott el hozzám a magyar árvízkárosultak javára. G. de Rham professzor úrnak nemeslelkű adományáért köszönetemet fejeztem ki, az adományt pedig az árvízkárosultak segélyalapjának küldöttem meg.

Ezekhez járul két végrendelkező jóakarónk végrendeleti hagyománya. Hoffmann Ferenc vagyonából, végrendeleti intézkedésének megfelelően, egy — a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr kezelése alatt álló — alapítvány létesítettett. Az alapítvány célja: a Pázmány Péter Tudományegyetem belgyógyászati klinikáján ápolt egy vagy két szívbeteg ápolási költségeinek fedezése. Az alapítvány vagyona ezidőszereint 30.000 pengő.

Dr. Lukcsics József pápai prelátus, Egyetemünk címmel és jelleggel felruházott ny. r. tanára, a hittudományi Karon az egyháztörténelem volt ny. r. tanára pedig végrendeletében 200 dollár értékű népszövetségi kötvényt, a Magyar Nemzeti Bank 1000 pengő értékű kötvényét és a Veszprémi Takarékpénztár 106 drb részvényét hagyományozta Egyetemünkre azzal a céllal, hogy ezeknek kamatai egyháztörténelmi ösztön- és pályadíjra szolgáljanak. Egyetemünk az örökhatározó végakarátának megvalósításaképpen „dr. Lukcsics József egyháztörténelmi alapítvány” néven a hagyományból alapítványt létesített.

Ha még megemlítem, hogy az Egyetemi Tanács az Egyetem ügyvitelét 9 rendes és 3 rendkívüli ülésben intézte, ezzel jelentésem végére is értem.

Távozásomkor hálát adok az Egek Urának, hogy mindazt a veszélyt, amellyel a vészterhes idők fenyegettek, elhárította rólunk és megengedte, hogy Egyetemünk kormányát csorbítatlanul adhassam át utódoknak. Hálásan emlékezem meg arról a jóindulatról, amelyben a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Önagyméltósága részéről részesültünk. Köszönöm Szily Kálmán államtitkár úr Önagyméltósága és az egyetemi ügyosztály vezetői, Mártonffy Károly és Molnár Andor miniszteri tanácsos urak megértő támogatását.

Hivatali évennek felejthetetlen emléke lesz az a harmónikus együttműködés, amely a Tanács kényes munkáját

könnyűvé és kellemessé tette. De köszönöm valamennyi kedves tanártársamnak irántam tanúsított bizalmát és fáradhatatlan munkáját is. Különös hálával tartozom Szandtner Pál professzor úr Őméltóságának, mint a Tanács jegyzőjének és az adminisztráció vezetőjének, akinek mérhetetlen szeretete az Egyetem iránt, körültekintő gondossága és józan bölcsesége Egyetemünk életének egyik legfontosabb biztosítéka, amely különösen ez év sok katonai jellegű ügyének lebonyolításában tett Egyetemünknek nagy szolgálatokat. Köszönet illeti az Egyetem tisztviselőit és alkalmazottait is, különösképen ebben az évben, amikor hiányos és redukált munkaerővel fokozott föladatokat kellett megoldani.

Különösen meleg szeretettel emlékezem meg arról az ifjúságról, amely a komoly időkhöz illő komoly méltósággal viselkedett és nagy fegyelmezettséggel teljesítette kötelességét, sokszor váltakozva, hol a tanulmány és a tudomány, hol a katonai szolgálat terén, ezzel a viselkedésével szép reményeket keltve a jobb jövő iránt. Őszinte óhajunk, hogy ezt a jobb jövőt necsak megérje, de gyümölcseit is learathassa.

Ezzel immár végezve a multtal, néhány szavam még a jövőnek szól. 1940. évi június hó 8-án a tudománykaroktól kiküldött elektorok az 1940/41. tanév Rector Magnificusává dr. Schütz Antal hittudományi ny. r. tanárt választották meg. Ezt megelőzően, június hó 1-én tartott üléseiken, az egyes tudománykarok megválasztották dékánjaikat. E választások eredményeképpen a hittudományi kar dékánjául dr. Aistleitner József, a jog- és államtudományi kar dékánjául dr. Balás Károly, az orvostudományi kar dékánjául dr. Orsós Ferenc, a bölcsészettudományi kar dékánjául pedig dr. Gerevich Tibor nyilvános rendes tanárok választattak meg. Megválasztásukat a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr is megerősítette. Csak az a föladat marad tehát a régi Tanácsra, hogy az Egyetem önkormányzatát és hivatalunk hatalmának jelvényeit az új Tanács tagjainak átadjuk.

MAGNIFICE DOMINE RECTOR !

Köszöntöm Magnificentiádban a felkelő napot, aki hivatva van a jövő év munkájára kiváló egyéniségének bélyegét rá-

nyomni, bölcs gestiójával az esetleges borongó felhők ködét áttörni, az Egyetem jövő termését áldásthozó beérésre segíteni s az ősi Alma Mater fényét megóvni minden elhalványulástól.

Köszöntöm tanácstársait, az új dékán urakat is.

És legyen szabad figyelmüket először is Egyetemünk ősi pedumára, a rektori tiszt jelvényére irányítanám, 306 esztendő óta ez a rector magnificus hatalmának jelvénye, 306 esztendő óta erre esküsznek a doktorok fölavatásuk alkalmával. Ez az a symbolum, amely az Egyetem szellemi egységét és ennek a szellemnek a continuitását kifejezi, amely az Egyetem graduáltjait, régen meghaltakat és porladókat, minmagunkat és fölavatásra kerülő tanítványainkat szétszakíthatatlanul összeköt. Ez az a jel, amely szaktudományok és karok fölött az élet különböző ágazataiban működőket összefűzi és az Alma Materhez köti. Ezzel a jelvénnel kötődik Magnificentiád az egyetem szellemének továbbvitelébe, multbeli megkötöttségekkel, jövőbeli elkötelezettségekkel.

A statisztikus után, aki a számsorok bizonyítékaival küzdött nemzetének jogaiért, az orvos után, aki a fajiségban gyökerező sorsdöntő nemzeti erőkre épített, a historikus után, aki a tradíció szálainak kibogozásával igyekezett nemzetének szellemi erőit gyarapítani, most Magnificentiádban a szellem bűvára, a filozófus veszi át a vezetést. Különös örömemre szolgál, hogy ez így adódott és hogy Magnificentiádban a szellem előkelő, kiváló harcosát köszönhetem utódomul, aki nagy irodalmi munkásságával és erős meggyőződéssel mindig a szellem jogaiért és a hitért küzdött. Hiszem és vallom, hogy azon a helyen, ahol a magyarság él, soha egy percre a nemzetért és sajátos szellemének fenntartásáért a munka és küzdelem nem engedhet erejéből. A mai viszonyok közt, amikor egy új világ és annak újszerű szelleme van kialakulóban, különös szerencsének tartom, hogy hajónk kormányát éppen a szellem és a hit kipróbált harcosa veszi át.

Mi megtettük kötelességünket és a mostoha viszonyoktól sokszor megbénítva, szerény erőnkhez képest nem engedjük hagyományaink fonálát meggyöngyölni. A sors jóvoltából még örömmel is zárhattuk hivataloskodásunk idejét. Most őszinte

szívvel azt kívánom Magnificentiádnak, hogy hivataloskodásának éve legyen derültebb, mint a mienk volt, alkalmasabb Egyetemünk erőinek gyarapítására és hozzon hazánkunk és nemzetünknek is újabb sikereket. Legyen módjában Magnificentiádnak az új szellemi alakulásban úgy a nemzeti, mint a nemes emberi szellem újabb fellegvárainak kiépítéséből részét kivennie, hogy egy év multán lelki megelégedéssel és a hazánk és Egyetemünk érdekében végzett munka boldog érzésével adja tovább következő utódának a ma átvett jelvényeket.

Isten áldása kísérje Magnificentiád működését !